

Motion till riksdagen 2020/21:2206

av **Serkan Köse (S)**

Ny strategi mot hemlöshet

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över behovet av en ny strategi mot hemlöshet och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att lagstifta om en nationell tak-över-huvudet-garanti och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten om krav på bostad-först-modellen i samtliga kommuner i landet och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att införa ekonomiska incitament för kommuner att uppdatera sina riktlinjer för bostadsförsörjning och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Sedan den förra regeringens strategi mot hemlöshet löpte ut 2009, har det inte tagits fram en ny nationell handlingsplan. Regeringens ambition var då att bekämpa hemlösheten genom att strategiskt arbeta, samarbeta och samverka för att motverka hemlöshet och utestängning från bostadsmarknaden.

Enligt Socialstyrelsens senaste nationella kartläggning 2017 saknade över 33 000 personer egen bostad och är hemlösa. Även Stockholms stadsmission, som årligen ger ut Hemlöshetsrapporten, vittnar om en dyster bild. Särskilt utsatta är resurssvaga grupper, däribland barnfamiljer. År 2017 genomförde Stockholms stad en kartläggning av barnfamiljer i hemlöshet. Då konstaterade man att fler barnfamiljer levde utan stadigvarande boende jämfört med året innan. Bilden om att hemlöshet endast drabbar personer som lever i missbruk är felaktig. Hemlöshet drabbar bredare samhällslager än så. De senaste åren har även hemlösheten bland äldre ökat i omfattning.

Problemen med hemlöshet har förvärrats i takt med stigande bostadspriser. Sedan mitten av 90-talet har bostadspriserna stigit kontinuerligt med undantag för några

enstaka kvartal i samband med finansiella kriser. En viktig orsak till att hemlöshetsproblematiken ökat är en allt tyngre skuldsättning bland hushållen.

För oss socialdemokrater är bostad en mänsklig rättighet. Ingen människa ska behöva leva i hemlöshet. Ändå är det inte alla kommuner i Sverige som i dag kan garantera sina invånare tak över huvudet. Att sakna bostad gör det också svårare att få arbete, att studera och att överhuvudtaget få ordning på sin sociala situation.

Bostadsbristen i framför allt storstadsregionerna är alarmerande. Hand i hand med bostadsbristen växer även fattigdomen sig allt starkare, något som hämmar människor under lång tid. Utförsäkring av sjukskrivna, långvarigt behov av försörjningsstöd och svårt att få arbete är några av orsakerna till hemlöshet. Även förändrad livssituation, separation och skilsmässa ökar antalet personer i hemlöshet.

När den enskildes privatekonomi kastas omkull kan det gå så långt att man förlorar sin bostad. Men även psykisk sjukdom och missbruk kan ligga bakom hemlöshet. Allra värst är det när barn drabbas, de kan till skillnad från vuxna aldrig vara ansvariga för sin egen situation. Enligt Kronofogdemyndigheten har antalet barn som är inblandade i vräkningar ökat de senaste åren.

Härbärgen med tillfälliga övernattningar är ett skummande på ytan av ett stort problem och aldrig en långvarig lösning på problemen. Det är möjligheten till egen bostad som måste vara målet. Tryggt boende kan också i en del fall vara det som motiverar till att ta sig ur missbruk och att ta sig ut på arbetsmarknaden.

Det är glädjande att regeringens budget för 2021 innehåller reformer för ett Sverige som håller ihop. Sverige ska kännetecknas av alla människors lika värde, självförtroende, solidaritet och tron på att framtiden går att förändra.

Ett viktigt steg i den andan är att motverka hemlöshet, eftersom det är både en socialpolitisk och en bostadspolitisk angelägenhet. Både individuellt anpassat stöd i boendet och strukturella förändringar behövs för att hemlöshet ska kunna motverkas.

Vi ser att det finns flera viktiga reformer som bör prioriteras för att effektivt bekämpa hemlösheten.

1. Anta en ny nationell hemlöshetsstrategi

Sverige har sedan 2009 saknat en nationell hemlöshetsstrategi, vilket har inneburit att arbetet med att förebygga och motverka hemlösheten inte kunnat samordnas och effektiviseras tillräckligt och inte heller kunnat följas upp av staten.

2. Lagstifta om en nationell tak-över-huvudet-garanti

Flera kommuner i Sverige har någon form av tak-över-huvudet-garanti, men det finns inte några gemensamma regler som förhindrar att människor tvingas sova ute på gatan. Socialtjänstlagen behöver kompletteras med en skarp och tydligt formulerad lagbestämmelse enligt vilken människor i en sådan utsatt situation har rätt till tak över huvudet.

3. Krav på en bostad först-modell i samtliga kommuner i landet

Bostad först introducerades i USA på 1990-talet och har sedan dess testats på flera håll runt om i världen, även i flera svenska kommuner. Modellen har visat sig vara mycket framgångsrik, och flera utvärderingar har gjorts, enligt organisationen Housing First Europe. Resultaten hittills är samstämmiga. Närmare 85 procent av de som ingick i programmet lyckades behålla sitt boende vid en femårsuppföljning. Det ska jämföras med cirka 30–40 procent kvarboende i olika boendetrappor. Detta är således den enda evidensbaserade metoden som visat sig vara effektiv och verkligen fungerar. Bostad först-modellen innebär att i stället för att villkora boendet får

personer med komplexa problem en egen permanentbostad med tillgång till frivilliga och individuellt anpassade stödinsatser. Bostad är den första pusselbiten som behöver vara på plats för den enskilde innan arbete, studier eller annat kan bli aktuellt.

Serkan Köse (S)